

Nieuw Geneco
Atlantisplein 1
1093 NE Amsterdam

Amsterdam, 28 februari 2020

Per email verzonden

NIEUW GENECO
GENOOTSCHAP
NEDERLANDSE
COMPONISTEN

Geachte woordvoerders,

Nieuw Genootschap Nederlandse Componisten, Nieuw Geneco, heeft met grote bezorgdheid kennisgenomen van het rapport [Gevolgen van de toepassing van de Fair Practice Code](#) en de [begeleidende brief](#) van Minister van Engelshoven. Het rapport geeft een zeer eenzijdig beeld. Zo komt het woord 'componist' of 'kunstenaar' er niet eens in voor. En dat, terwijl het allemaal begon met het willen verbeteren van de ronduit beroerde positie van *kunstenaars* en andere werkenden (in [Passie gewaardeerd](#), het rapport van de SER).

1. De minister geeft geen antwoord op motie Asscher.

De twee rapporten van SiRM zijn volstrekt onvoldoende als antwoord op de motie Asscher en op de aanbevelingen in het advies *Passie Gewaardeerd* van de SER en Raad voor Cultuur. De [motie Asscher](#) vroeg inzicht te geven in de [daadwerkelijke](#) meerkosten van de implementatie van de Fair Practice Code voor de [gehele](#) sector.

- De minister heeft alleen gevraagd naar dat wat snel en makkelijk te berekenen valt: de salarissen, overwerk en indexering in de meerjarig door het rijk gefinancierde instellingen.
- Gezelschappen en organisaties die anders worden gefinancierd (zoals regionaal, incidenteel of projectmatig) blijven geheel buiten beschouwing.
- Maar bovenal ten onrechte blijven de gevolgen voor componisten en andere kunstenaars buiten beeld.
- Het begrip 'werkenden' wordt zo versmald tot het *uitvoerend en ondersteunend* personeel van een rijksgefinancierde culturele instelling.
- Het woord 'maker' komt in beide rapporten niet eens voor. Terwijl het juist gaat om de verbetering van alle makers en andere werkenden.

2. Personeel versus makers? Een eenzijdige aanpak werkt niet.

- Fair Pay alleen voor personeel bij gelijkblijvend budget gaat ten koste van de beschikbare middelen voor [programmering](#) en dus ten koste van werk en inkomen van [makers](#).
- Met het SiRM rapport suggereert OCW ten onrechte dat er een keuze gemaakt moet worden voor eerlijk beloond uitvoerend en ondersteunend personeel ten koste van het aanbod. En dus ten koste van werk en inkomen voor makers.
- Een eenzijdige aanpak ten gunste van personeel, en ten koste van makers leidt juist tot een nóg grotere inkomens- en machtsongelijkheid tussen werk- en opdrachtgevers en makers. De verbetering van werk en inkomen voor de meest kwetsbare schakels in de keten verdient de hoogste prioriteit: de componisten en andere makers.
- SiRM maakt duidelijk dat aanbodreductie de totale werkgelegenheid in de culturele sector zou verslechteren. Aanbodreductie leidt immers tot groter verlies aan (eigen) inkomsten en publiek. Voor een componist betekent dat minder werk, minder zichtbaarheid, speelkansen, uitvoeringen, compositie-opdrachten, en inkomsten uit auteursrechten. Een neerwaartse spiraal.
- Dat draagt niet bij aan het verbeteren van de sector, waar het allemaal om te doen was.

3. Normaal belonen is één ding, het gaat ook om genoeg werk.

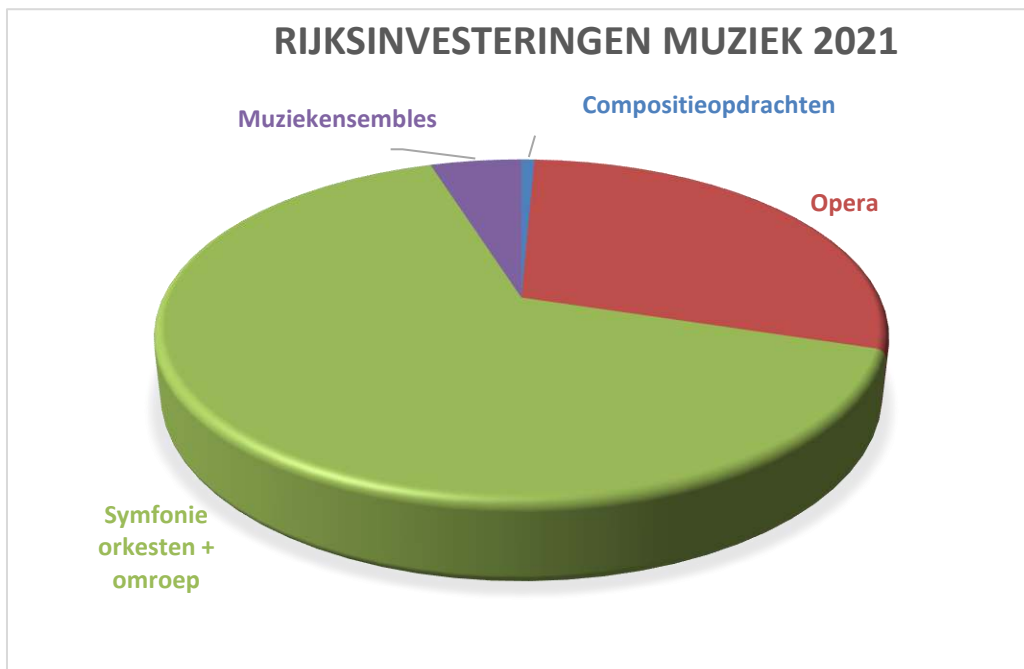
In het SiRM rapport ligt de focus ten onrechte alleen op betere beloning van werkenden, fair pay. Maar de Fair Practice Code gaat over fair pay, fair share en fair chain. En een gedeelde verantwoordelijkheid van overheden, werk/opdrachtgevers en werk/opdrachtnemers voor een eerlijke en gezonde sector. Anders gezegd, er is alleen fair practice als er een eerlijke beloning én genoeg werk is voor iedereen in de hele keten.

Nieuw Geneco hanteert een heldere richtlijn voor [Fair Practice Compositieopdrachten](#). Deze wordt breed onderschreven door de sector. Ook ontwikkelde Nieuw Geneco een routekaart, zodat iedereen weet waar men bij een compositie-opdracht rekening mee moet houden. Toch zijn we er daarmee niet.

Eerlijke beloning per minuut gecomponeerde muziek, is van nul en generlei betekenis voor het werk en inkomen van een componist, als een orkest jaarlijks gemiddeld maar 9 minuten nieuw Nederlands repertoire uitvoert.

Als een dansgezelschap zich wel aan Fair Pay houdt, maar minder budget overhoudt voor programmering en nieuw repertoire, krijgt een componist misschien wel een eerlijk honorarium voor een compositie. Maar neemt de kans af om überhaupt een opdracht te krijgen. Want hoe vaak krijgt een componist zo'n opdracht? Van één eerlijk betaalde opdracht per drie jaar kan geen componist rondkomen.

4. Topsector, maar onvoldoende ruimte voor nieuw muziekrepertoire

Rijksinvesteringen muziek 2021 afgezet tegen het beschikbare bedrag voor de compositieregeling van het Fonds Podiumkunsten voor het componeren van nieuw muziekrepertoire. (Bron: [Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024](#) en [Beleidsplan 2021-2024 Fonds Podiumkunsten](#)).

Berekeningen tonen aan dat in het nieuwe kunstenplan voor nieuwe composities slechts 1% beschikbaar is. Nederland investeert dus wel in de Nederlandse toporkesten, opera en muziekensembles, maar niet in het ontwikkelen van nieuw repertoire voor deze prachtige instrumenten.

Zo'n geringe aandacht voor nieuw repertoire en makers zou in de beeldende kunst, de film en het theater volslagen ondenkbaar zijn. Wij kunnen ons theaters niet voorstellen zonder nieuwe stukken en bioscopen niet zonder nieuwe films.

Concertzalen, muziekfestivals, opera- en dansvoorstellingen willen nieuwe noten kunnen laten klinken. Samenwerken met eigentijdse componisten aan innovatieve concerten, avontuurlijk aanbod voor potentieel nieuw publiek, door het hele land, en internationaal. Alleen zo houden we ons muziekleven vitaal en levend, passend bij de oren van nu.

De Raad voor Cultuur:

Speciale zorgen maken we ons over de ontwikkeling van hedendaagse muziek. Zo bestaat slechts 5 procent van de programma's van symfonieorkesten in de BIS uit werk van Nederlandse componisten, waarvan naar schatting slechts 1 of 2 procent van nog levende Nederlandse componisten. De raad pleit ervoor muziekinstellingen in de BIS de opdracht te geven een bepaald percentage nieuw Nederlands werk uit te voeren, en verder een aantal ontwikkelinstellingen en/of festivals tot de BIS toe te laten die zich bezighouden met nieuwe en hedendaagse muziek.

5. Hoogste niveau, maar toch onderbetaald en onderbedeeld

De dirigent **Jaap van Zweden**, nu chef van het New York Philharmonic Orchestra, zei in [Quote Magazine](#): **“De componisten die zich nu in ons land ontwikkelen zijn van hetzelfde niveau als Beethoven en Bach.”**

Toch worden er steeds minder opdrachten voor nieuwe composities gegeven. En staat er maar weinig werk van Nederlandse componisten op de lessenaar van de Nederlandse BIS gezelschappen.

De Nederlandse stercomponist JacobTV: **“mijn composities worden tegenwoordig meer in het buitenland gespeeld dan in Nederland.”**

Rijksgefinancierde orkesten, ensembles, muziekfestivals, opera- en dansgezelschappen moeten als vanzelfsprekend een deel van hun budget oormerken voor het laten maken, repeteren en uitvoeren van nieuw muziekrepertoire door in Nederland actieve componisten. Een muziekleven in een land kan alleen tot bloei komen, als de eigen componisten floreren, als ze met nieuw werk musici kunnen uitdagen of als ze hun kunst en kunde doorgeven aan een nieuwe generaties.

6. Verruim de compositieregeling van het Fonds Podiumkunsten.

Er is een grote behoefte aan nieuw repertoire voor de vele actieve Nederlandse koren, jeugd- en studentenorkesten, jeugdtheater, ensembles, muziektheater, dans, bigbands, harmonie, fanfare, symfonieorkesten, etc. Deze behoefte en afzetmogelijkheden zijn vele malen groter dan wat de gereserveerde middelen van het Fonds Podiumkunsten kunnen ondersteunen. De compositieregeling van het FPK wordt al jarenlang totaal overvraagd. Het FPK kan maar 37% van de positief beoordeelde aanvragen honoreren. De rest valt onder 'de zaaglijn' wegens onvoldoende budget. Let wel: dit zijn positief beoordeelde aanvragen, met beoogde reeks speelbeurten en publiek door het hele land.

Deze krapte bij de compositieregeling wordt alleen maar erger nu de behoefte aan nieuwe composities groeit in alle genres, zoals hedendaags, jazz, urban, pop, elektronische en elektroakoestische muziek, etc. Bij gelijkblijvend budget dreigt de ontwikkeling van muziekrepertoire volkomen spaak te lopen.

7. Draai de korting op Fonds Podiumkunsten terug.

Vanaf 2021 kan het Fonds Podiumkunsten (FPK) nog maar 50 tot 60 gezelschappen en ensembles meerjarig financieren. Nu zijn dat er 113. De korting op FPK leidt tot enorm verlies aan werk en inkomen voor componisten en andere makers. De FPK-muziek- en theatergezelschappen en ensembles spelen een cruciale rol in het coproduceren en uitvoeren van actueel werk van componisten, schrijvers, regisseurs, ontwerpers en andere makers. Voorkom verdere afbraak van de internationaal zo gerenommeerde Nederlandse ensemblecultuur.

8. Verbeter inkomsten uit auteursrechten.

De Raad voor Cultuur stelt:

Componisten lopen inkomsten mis omdat gesubsidieerde orkesten, ensembles en koren vaak tegen lage recettes of uitkoopsommen optreden (de subsidie compenseert dit [voor de organisator]), terwijl auteursrechtenorganisaties alleen de recette/gage of uitkoopsom als grondslag voor rechtenbetaling nemen. Daardoor ontvangen componisten structureel te lage vergoedingen. Compensaties die hiervoor lange tijd golden, worden drastisch ingeperkt. Daarbovenop geldt dat componisten vaak compositie inkomsten mislopen omdat uitvoerende instellingen een te klein gedeelte van de subsidie afdragen aan de componist, omdat ze (ten onrechte) het compositiebudget deels gebruiken voor marketing, het maken van partijen of het huren of kopen van bladmuziek.

Nieuw Geneco roept daarom op tot verbetering van de inkomsten uit auteursrechten van componisten in de gesubsidieerde sector. Bij gesubsidieerde instellingen en gezelschappen worden auteursrechten alleen berekend over de kunstmatig laag gehouden recette, waardoor auteursrechthebbers inkomsten mislopen als hun muziek uitgevoerd wordt¹.

9. Draai het om: investeer.

De culturele en creatieve sector is van grote culturele en economische betekenis. In opdracht van Economische Zaken berekende SEO dat de auteursrechtelijke sectoren goed zijn voor 6% van het BBP (groter dan de landbouw, groter dan de bouw).

Uit de satellietrekening van het CBS blijkt dat de economische betekenis van de culturele en creatieve sector veel groter is dan verondersteld. Met een toegevoegde waarde van 3,7% van het BBP is de sector twee keer zo groot als de landbouw. En goed voor 4,5% van de werkgelegenheid. Creativiteit wordt alom erkend als dé belangrijkste competentie in onze kenniseconomie.

¹ Auteursrechtinkomsten bij optredens worden berekend als gedeelte van de recette-opbrengst; als deze door subsidies optisch laag zijn (het subsidiegedeelte niet wordt toegerekend aan de recette), is de waarde op grond waarvan de auteursrechtafdracht berekend wordt, relatief laag.

De echte waarde van kunst en cultuur is niet louter economisch te duiden. Creativiteit opent juist een poort naar al die andere waarden, beroering, ontroering, ontregeling en meer. Maar de forse economische bijdrage die de sector levert, legitimeert een substantieel investeringsprogramma in de Nederlandse muziek en cultuursector.

Samenvattend, pleit Nieuw Geneco voor:

1. Een volledig onderzoek naar de gevolgen van de toepassing van de Fair Practice Code voor de gehele sector.
2. Substantiële ruimte voor het kunnen blijven ontwikkelen van nieuw muziekrepertoire voor het Nederlandse muziekleven met voldoende kansen voor de in Nederland werkende componisten
 - a. **Geoormerkt budget voor nieuw muziekrepertoire in de BIS:** Rijksgefinancierde orkesten, ensembles, muziekfestivals, opera- en dansgezelschappen moeten als vanzelfsprekend een deel van hun budget oormerken voor het laten maken, repeteren en uitvoeren van nieuw muziekrepertoire door in Nederland actieve componisten. Een muziekleven in een land kan alleen tot bloei komen, als de eigen componisten floreren, als ze met nieuw werk musici kunnen uitdagen of als ze hun toonkunst en kunde doorgeven aan een nieuwe generaties.
 - b. **geoormerkt budget voor nieuw muziekrepertoire in FPK** Om nieuw muziekrepertoire te kunnen ontwikkelen in alle genres, is een (veel) ruimer budget nodig voor de compositieregeling van het Fonds Podiumkunsten. Nieuw gegroeide ontwikkelnoodzaak bij urban en pop, mag immers niet ten koste gaan van klassiek, hedendaags en jazz.
 - c. Draai de korting op het Fonds Podiumkunsten terug. Zodat het Fonds Podiumkunsten weer voldoende muziekgezelschappen kan blijven financieren.
3. Verbeter de inkomsten uit auteursrechten van componisten in de gesubsidieerde sector. Bij gesubsidieerde instellingen en gezelschappen worden auteursrechten alleen berekend over de kunstmatig laag gehouden recette, waardoor auteursrechthebbenden inkomsten mislopen als hun muziek uitgevoerd wordt.
4. Verruim de compositieregeling van het Fonds Podiumkunsten en draai de korting op het FPK terug.
5. Investeer in de topsector die de muziek-, en de culturele en creatieve sector is!